

(Lo)
Baga Man
Mosestä Isrel ämawebe Anutu täño
baga man mebäri mebäri yäwetkuk

4

Baga Man 4:1-9, 32-40

Baga man u buramikta yäwani

¹ Eruk, Mosestä Isrel ämawebe ñode yäwetkuk; In baga man ba man kädet ätu täwetpäñ täwoñärewayäj täyat u ket nadäwut. Baga man u iwatpäñjä säkgämän itpäñ äma ätu täño kome orajiye täño Anutu Yawetä tamayäj täyak u päñku injinta täga api koreneñ. ² * Täñpäkañ baga man täwoñärewayäj täyatken uken man kodaki kubä nämo yäpurärätneñ ba man kubä nämo awähutneñ. Nämo, Yawe Anutujin täño man kädet tamayäj täyat ugänpäj kañ iwat täñput.

³ * Täñpäkañ Yawetä Peo pom terak ämawebe kome uken anutu jopi Bal u iniñ orerani kudup täñpän wañkuño u injin dapunjintä kañpäñ nadäñkuño u. ⁴ * Täñ in ätu Yawe Anutujin unita gäripi nadäñpäñ iwarän täñkuño u bok nämo paotkuñ. Nämo, in itkunotä pen itkañ ño yäk.

⁵ Näk Yawe Anutunatä man kädet täwetpäñ täwoñärehta näwetkuko u kudup täwetpäñ täwoñärenkut. Unita kome injinta korenpäj itta

---

* **4:2:** Rev 22:18-19   * **4:3:** Nam 25:1-9   * **4:4:** Lo 10:20; Rut 1:16; Sam 68:3

yāwani uken pāṅku itpāṅā бага ман u kudup buramiṅpāṅ kaṅ iwat tāṅput. ⁶ U kudup sākgāmān iwatnayāṅ tāṅo unitā āmawebe ābot ātuta ṅode api yāwoṅāreneṅ; Nadāk-nadāki nīkek, nadāk kādet tāga iwat tākaṅ yāṅ api yāwoṅāreneṅ. Āmawebe uwā бага ман pāke ṅonitāṅo biṅam nadāṅpāṅ ṅode api yāneṅ; Bureni-inik, āma ābot uwā nin nirepmitpāṅ nadāk-nadāki nīkek, ман kādet tāga iwat tākaṅ yāṅ api yāneṅ. ⁷ Unita intā āmawebe ābot ātuta ṅode nadāwut; U kehāromi nīkek upāṅkaṅ anutu kubātā tāṅkentāṅ yāmikta dubiniken nāmo it tāyak, nin tāṅo Yawe Anutunintā dubininken itkaṅ yāṅapik mannin nadāṅ nimik tāyak ude. ⁸ Ba āma ābot ātuwā бага ман ba ман kādet siwoṅi apiṅo nākā tāwetpāṅ tāwoṅārewayāṅ tāyat udewani nīkek nāmo. Nāmo, Isrel nanik inā āma ābot pāke u yārepmitkaṅ.

⁹ Upāṅkaṅ imaka dapunṅintā kaṅkuṅo u guṅ tāneṅta ket nadāṅ tāpāneṅpāṅ bāneṅjinken peṅpāṅ iyap taṅpāṅ kuṅat tākot. Tāṅpāṅ ironṅijiye ba unitāṅo nanakiye ahānayāṅ tākaṅ, imaka unita yāwetpāṅ yāwoṅārek kaṅ tāṅ yāpmāṅ kut.

...

Yawe uwā Anutunin bureni

³² Jide nadākaṅ? Imaka umuri pāhap ahāṅkuko udewani kubā bian ahāṅkuk? Ba manbiṅam udewani kubā āma kubātā bian nadāṅkuk ba? Bian, inā nāmo ahāṅirā, Anututā yāput peṅpāṅ āma kome terak peṅkuko unitā pābā apiṅo itkamāṅ unita yāṅpāṅ yāṅpāṅ-nadāk tāṅpāṅ udewani kubā bureni kāwen? Ba komeni komeni kudup

kwenopänkaŋ imaka udewani täŋo biŋam kubä yänjirä nadäwen? Nämotä nämoinik! ³³ Jide? Intä nadänkaŋ pengän nämö kumbuŋo ude, äma kubätä anutu kubä täŋo kotäk kädäp mebet gänaŋ ahänjirän nadänkaŋ pengän nämö kumbani, udewani kubä itak? Nämoinik. ³⁴ Ba Yawe Anutujintä Isip komeken irirä täŋ tamiŋkuko udegän anutu kubätä kehärom taŋpäŋ päŋku ämawebe äbot, äbot kubä gänaŋ nanik wädän tädotpäŋ yäpmäŋ päŋku inita biŋam yepmaŋpani udewani kubä itak? Nämoinik. Yawe Anutujintä dapunjin terak kehäromini kwawak ŋode pewän ahänjuk; In tämagutta Isip nanik-ken käyäm waki mebäri mebäri ba ämik pähap ba kudän kudupi umuri umuri pewän ahän yämiŋkuk.

³⁵ * Yawetä ude täŋkuko uwä intä ŋode kaŋpäŋ nadäktä; Yawe Anutu u kubä ugän. Udewani kubä nämö itak. Nämoinik. ³⁶ In täwetpäŋ täwoŋärewayän nadänpäŋ unita nadän tamiŋjirän mani kotäk kunum gänaŋ naniktä ini yänjirän nadänkuŋ. Täŋkaŋ kome terakä nadän tamiŋjirän iniken kudupi kädäp meberi dapunjintä kaŋjirä kädäp mebet u gänaŋ naniktä man täwetkuk. ³⁷ U orajiyeta nadän yämikinik täŋkuko unita in iwoyänpäŋ tepmaŋpän inita biŋam itkaŋ kehäromini pähap terak Isip komeken nanik in yän-täkŋat yäpmäŋ äbuk. ³⁸ Yän-täkŋat yäpmäŋ äbänkaŋ ämawebe äbot kehäromi nikek däpmänpäŋ yawat kirek täŋtän äbuk. Ude täŋtän äbuko uwä äma äbot unitäŋo kome inta taniŋ kirekta nadänpäŋ täŋkuk. Eruk, kome uwä inta biŋam pen itak ŋo.

---

* 4:35: Sam 58:11, 83:18; Ais 45:5,22; Mak 12:32; 1Jo 5:20

³⁹ Unita ṅodeta nāmoinik tāṅguṅ tāneṅ; Yawe uwä kunum gānaṅ ba kome terak Anutu it moretak. Anutu udewani kubä nāmo itak. ⁴⁰ Unita in Anutu unitāṅo jukumani apiṅo tamitat u kudup buramiṅpāṅ iwat moreneṅ. Ude tānayāṅ tāṅo uyaku in ba äbekjiye orajiye ahāṅ yāpmāṅ kunayāṅ tākaṅ u kome Yawe Anutujintā tārek-tāreki nāmo itta taniṅ kirewani ṅoken kadāni kāronṅi sākgāmān api it yāpmāṅ kunenṅ.

5

Baga Man 5:12-15

Sabat orekiritta man

¹² * In Sabat orekirit Sabat u pewä kudupi kaṅ irān, Yawe Anutukatā peṅ tāwetkuko udegān. ¹³ * Tāṅkaṅ epān tāṅ pāṅku kepma 6 uken kaṅ tāṅtārewut. ¹⁴ Upāṅkaṅ kepma 7 uken Yawe Anutukata yāṅpāṅ orek itta yāṅ-kirewani. Unita kepma uken epān kubä nāmoinik tāneṅ. In ba äpetjiye nanakjiye ba watā ämawebejiye, ba yawakjiye, bulimakau kome āneṅ tamani, ba doṅki tuṅum yāpmāṅ tamani, ba äma kudupi in bāmopjinken it tākaṅ in kudup kepma uken epān peṅpāṅ orek kaṅ it tāṅput. ¹⁵ Tāṅkaṅ in Isip komeken äma tāṅo komi epān tāṅ irirä Yawe Anutujin uwä kerī kehārominitā uken nanikpāṅ tāmagutkuko unita juku piwut. Yawe Anutujintā ude tāṅ tamiṅkuko unita Sabat kadāniken orek itta peṅ tāwetkuk.

---

* **5:12:** Kis 16:23-30, 31:12-14   * **5:13:** Kis 23:12, 31:15, 34:21, 35:2; Wkp 23:3

6

*Baga Man 6:1-9**Yawe Anutujin nadān imikinik tāneŋ*

¹ Mosestä Isrel ämawebe ɲode yāwetkuk; Yān yāpmān ābāro uwā бага man, jukuman ba man kādet ātu Yawe Anutujintā nākā tāwetpān tāwoŋārekta peŋ nāwetkuk. Baga man uwā kome kwep-yānen korenayān tākaŋken u itkaŋ iwatta. ² Tānkaŋ бага man u mebāri ɲodeta tamitak; Kadāni kadāni in ba nanakjiye ba unitāno nanakiye ahānayān tākaŋ uwā Yawe Anutujinta umuri nadānpān бага man ba jukuman tamitat ɲo iwatnayān tāno uyaku kome terak kadāni kāroŋi api it yāpmān āroneŋ. ³ Unita Isrel ämawebe in бага man u nadān dāmikinik tānpān kaŋ iwarut. Ude tānayān tāmāno uwā kome tāgagāmān, gakŋi gāripi nīkek orajiye tāno Anutu Yawetā tamikta yānkehārom taŋkuko uken sākgāmān itkaŋ nanak weŋbāyak tān yāpmān kuŋtāngān ābot kehāromi nīkek api itneŋ.

⁴ * Tānpākaŋ Isrel ämawebe, in juku peŋpān nadāwut; Yawe u kubā-tāgān Anutunin itak. ⁵ * Unita in bānepjin, mājojin ba kehāromijin kudup-tagān Yawe Anutujinta kireŋ imik tākot. ⁶ * Ude tānkaŋ apiŋo man tāwetpān tāwoŋārek tāyat ɲo yāpmānpān bānepjinken peŋpān yāpmān kuŋat tākot. ⁷ Ba āpetjiye nanakjiye kwikinik yotjinken itnayān tākaŋken ba kādet kuŋatnayān tākaŋken ba pātnayān tākaŋken ba epān tānayān tākaŋken Yawe

* 6:4: Mak 12:29   * 6:5: Mat 22:37; Mak 12:30; Luk 10:27

* 6:6: Sam 58:11, 83:18; Ais 45:5,22; Mak 12:32; 1Jo 5:20

täŋo man u yäwetpäŋ yäwoŋärek kaŋ täk täŋput.
⁸ Täŋpäkaŋ unita juku piŋtäŋ kuŋatta ketjinken
 ba damajinken däpmäŋ gatäŋpäŋ pewä kaŋ irän.
⁹ Täŋkaŋ yämajin terak ba yotjin täŋo bek terak kaŋ
 kudän täwut.

10

Baga Man 10:12-22

Yawe gämoriken kuŋatneŋ

¹² Eruk Isrel ämawebe, Yawe Anutujintä intä
 kädet ŋode täŋpeŋ kuŋatneŋta peŋ täwet täyak; Yawe
 Anutujin unita umuri nadäŋpäŋ gämorikengän
 kuŋatpäŋ mani kädet kudup buramineŋ. Täŋpäŋ
 gäripi nadäŋ imiŋpäŋ bänep nadäk-nadäkjin mäjojin
 kudup Yawe Anutujinken peŋpäŋ watä piä täŋ
 imineŋ. ¹³ Täŋkaŋ baga mani apiŋo täwetpäŋ
 täwoŋäretat u kudup nadäŋpäŋ iwatneŋ. Nadäkaŋ?
 Baga man uwä in täŋkentäŋ tamikta biŋam.

¹⁴ Kunum kudup kwawani ba käbopi punininik
 unu u Yawe Anutujin täŋo. Täŋ imaka kome
 terak it täkaŋ ba kome ini imaka, Anututä mähemi
 täyak. ¹⁵ Bureni, Yawe uwä ärowani ini pärik
 kubä upäŋkaŋ bänepi nadäk-nadäki orajiye terak
 peŋpäŋ nadäŋ yämikinik täŋpäŋ äma äbori äbori päke
 u yärepmitpäŋ inpäŋ inita biŋam iwoyäŋpäŋ tep-
 maŋkuko unitä pen ude itkaŋ. ¹⁶ Unita inä ärowani
 kädet peŋpäŋ Yawe täŋo mangän iwatta bänep
 pewut. ¹⁷ * U imata, Yawe Anutujin uwä anutu
 jopi, ba imaka kehäromi nitek u kudup yärepmit
 täyak. Uwä ärowani ini pärik kubä irirän imaka

* **10:17:** 1Ti 6:15; Rev 17:14, 19:16; Apos 10:34; Rom 2:11; Gal 2:6;
 Efe 6:9

kuduptagäntä Yawe unita nadäwä umuri tänpäpän gämorikengän kuḡatneḡ. Yawe uwä ämawebeta nadänjirän ärowani äpani ude nämo täk täyak, ba äma kubätä nadän namän yänpän bänepi täga nämo äriwek. ¹⁸ Tänpäkaḡ webe kajari ba nanak kodänjani jiraḡken yepmaḡpani u ba äma kudupi in bämopjinken it täkaḡ u täḡkentän yämiḡpän tek kenta ketem yämik täyak. ¹⁹ Ude täk täyak unita in imaka, äma äbani unita nadän yämikinik täneḡ. U imata, bian in imaka, Isip komeken äbani ude it täḡkuḡonik.

²⁰ Tänpäkaḡ in Yawe Anutujinta umuri nadän imiḡpän u kubägän iniḡ oretpeḡ kuḡatneḡ. Tänpän uken tubeḡ kuḡpän yänkehäromtak man yänayän täkaḡ u wäpi teraḡgän kaḡ yäk täḡput. ²¹ Uwä Anutujin unita wäpi iniḡ orerut. Imaka umuri umuri pewän ahän tamiḡkuko u dapunjintä yabänpän-nadänkuḡ. ²² * Äbekjiye orajiyetä Isip komeken kuḡkuḡo uwä ämawebe 70tägän kuḡkuḡ. Tänpäkaḡ Yawe Anutujintä täḡkentän-pewän apiḡo in bumta itkaḡ, guk jiraḡ kunum terak itkaḡ ude.

11

Baga Man 11:18-21, 26-28

Yawe gämoriken itpeḡ kuḡat-kuḡatta man

¹⁸ Mosestä Isrel ämawebe ḡode yäwetgän täḡkuk; Apiḡo man täwetpän täwoḡärek täyat ḡo yäpmänpän bänepjinken peḡpän yäpmän kuḡat täkot. Tänpäkaḡ unita nadänpän kuḡatta ketjinken ba damajinken däpmän gatänpän pewä kaḡ irän. ¹⁹ Ba äpetjiye

* **10:22:** Stt 15:5, 22:17, 46:27

nanakjiye kwikinik yotjinken itnayän täkanken ba kädet kuñatnayän täkanken ba itpäñ-nadäk tänayän täkanken ba epän tänayän täkanken man u yäwetpäñ yäwoñärek kañ täk täñput. ²⁰ Täñkañ yämajin terak ba yotjin täño bek terak kañ kudän täwut. ²¹ Ude tänayän täño uwä in ba äpetjiye nanakjiye kome Yawe Anutujintä orajiyeta yämikta yänkehärom tañkuko ñoken kadäni käroni api it yäpmän kuneñ. Kome kenta kunumtä it yäpmän kudayän takamän ude api it yäpmän kuneñ.

...
²⁶ Nadäkañ? Apiño kädet yarä intä yäpmän daninpäñ kubä iwatneñta täwetpäñ täwoñärewayän; Kädet kubäwä Anututä säkgämän täñ tamikta. Täñ kubäwä in täñpäwakta kädet. ²⁷ Säkgämän täñ tamikta yäyak uwä Yawe Anutujin täño jukuman kädet apiño täwerayän täyat u buraminpäñ iwatnayän täño uyaku ude api tamek. ²⁸ Täñ, in täñpäwakta yäyak uwä Yawe Anutujin täño jukuman u mäde utpäñ injinken gärip iwatpäñ anutu jopi-jopi bian nämo yänin oretkuño uken kunayän täño uwä Anututä inken täñpäwak u api pewän ahäwek.

18

Baga Man 18:9-22

Gun äbot täño täktäk u nämoinik yäwatneñ

⁹ Täñpäkañ Mosestä ñode yäwetgän täñkuk; In Anututä kome tamayän täyakken u kuñpäñ ämawebe u nanik täño täktäk taräki u nämo

yawatneḡ. ¹⁰⁻¹¹ * * Tänpän inkät nanik kubätä anutu jopita yänpän äperi ba nanaki kubä utpän ärawata kädäp nämo pewä ijineḡ. Ba inken nanik kubätä wäbät man yäkyäk, kären yäwat-yäwat, käbopi kädet iwät-iwät, ba kon täktäk kädet nämoinik iwarek. Ba kubätä äma kumbani mäjäkät man yänpän-nadäk nämo tänpök. ¹² Äma kädet udewani iwät täkaḡ uwä Yawetä yabäwän taräkiinik täk täkaḡ. Kome korenayän täkaḡ unitäḡo kome mähemtä kädet udewani täk täkaḡ unita Yawe Anutujintä api däpmän yäwat kireḡpewän kuneḡ. ¹³ * Tänpäkaḡ inä Yawe Anutujin inämiken siwoḡigän kuḡat täneḡ.

Anututä profet pewän äbäkta yänkehärom taḡkuk

¹⁴ Täḡkaḡ Mosestä äneḡi kubä ḡode yäwetkuk; Kome päḡku yäpnayän täkaḡken u naniktä käbopi kädet iwät-iwät ba kären yäwat-yäwat täk täkaḡ. Upänkaḡ Yawe Anutujintä intä kädet ude täkta yäjiwätinik täk täyak. ¹⁵ * Täḡkaḡ Yawe Anutujintä inken nanik kubä profet näkḡa bumikgän kubä api iwoyäwek. Tänpänkaḡ unitäḡo manipän kaḡ buramik täḡput. ¹⁶ Nadäkaḡ? Sinai pom mebäriken äbot kubägän itkaḡ Yawe Anutujin ḡode iwetkuḡ; Gäkḡo manka kotäk wari nadänektawä, ba gäkḡo kädäp mebet pähap wari känektawä yän iwetkuḡ. Ude iwetkuḡo uwä kumnek yän yänpän yäjiwätkuḡ. Ude yänpän profet kubäta iwet yabänkuḡ.

* **18:10-11:** Sam 106:36-38; Apos 18:9 * **18:10-11:** Wkp 19:31

* **18:13:** Stt 6:9, 17:1; Sam 37:37; Mat 5:48 * **18:15:** Jon 1:45; Apos 3:22, 7:37; Hib 1:1-2

17 Təñirä Yawetä täga näwet yabəkan yəñ näwetkuk. 18 Ude yəñpəñ ɳode näwetgän təñkuk; Təñkentəñ yämikta ini äbotken nanik profet kubä gäk udewanigän api iwoyäwet yäk. Təñkan manna biñam meniken api pewet. Ude təñira äma unitä man iwerayəñ täyat u kudup ämawebe api yäwet təñpek. 19 * Təñpəkan äma, profet unitəno man wəpna terak yəñahəñirän nämo nadänayəñ təno uwä näkna kowata api yəñtären yämet. 20 Upəñkan profet kubä näk wəpna terak wohutpəñ man kubä näkken nämo yəpani yəñahəwayəñ täko uwä kumäkta biñam. Ba profet kubätä anutu jopi kubä təno wəpi terak yəñahəwayəñ täko u imaka, kumäkgän api təñpek.

21 Təñpəkan ɳode käwep api nadäneñ; Profet ɳo Yawe təno man bureni nämo yəñahatak yəñ jide ude nadäna täreneñ yəñ nadäneñ. 22 Eruk ɳode nadəwut; Profet kubätä näk wəpna terak man yəñirän bureni nämo ahəñirän kanpəñ ɳode nadäneñ; Man uwä Anututä nämo yəñkuk. Profet u iniken nadäkken nanik man yəñkuk yəñ nadäneñ. Təñpəñ äma unita umun täneñtäwä.

26

Baga Man 26:5-11

Anututa iron pekpek təno man

5 Mosestä Isrel ämawebe ɳode yäwetkuk; Iron Yawe təno bukä dubiniken penkan Yawe Anutujin inamiken ɳode yəñahəneñ; Nanin, Aram komeni kujat penpen komeni komeni kuñat täpätec täñtəñ kuñatkä äboriye mäyap nämo ukät Isip

---

* 18:19: Apos 3:23

komeken äpmonkuḡ. Äpmo ittängän mäyap wenḡ bāyānpāḡ äma äbot taḡi kehäromi nitek ude ahānpāḡ itkumāḡ. ⁶ Iritna Isip ämatä waki tāḡ nimiḡpāḡ komi epänken nipmaḡkuḡ. ⁷ Ude tāḡ nimiḡirä Yawe, naniye tāḡo Anutu uken butewaki terak gera yāḡitna Yawe uwä nadānpāḡ komi butewaki ba komi epän terak itkumāḡo u nibānpāḡ nadāḡkuk. ⁸ Nibānpāḡ nadāḡkaḡ kerī kehäromitā Isip nanik nimagutta kudān kudupi mebäri mebäri pewān ahāwāpāḡ Isip komeken imaka umuri umuri tāḡkuk. ⁹ Nimagut yāpmāḡ äbä kome tāgagāmān, gākḡi gāripi nitekken ḡo nipmaḡkuk. ¹⁰ * Yawe, ude tāḡkuno unita kome nimiḡkuno ḡoken ketem intājukun ahāwani iḡamkaken yāpmāḡ äbätat ḡo yāḡ kaḡ iwerut.

Ude yāḡkaḡ eruk ketem irona pewani u Yawe Anutujin iḡamiken peḡpāḡ gwājiḡ äpmonḡ imut. ¹¹ * Ude tāḡpāḡ in ba Livaitä äbotken nanik ukät äma ban nanik inkät bok it tākaḡ, imaka tāgatāga Yawe Anutujintā tamik täyak unita yāḡpāḡ ore-toret tāḡpāḡ itneḡ.

30

Baga Man 30:1-20

Bānepi sukureḡirä Yawetä api tāḡkentāḡ yāmek

¹ Mosestä Isrel ämawebe ḡode yāwetkuk; Imaka täwet yāpmāḡ äbätat ḡowä ahāḡ tamiḡpāḡ Yawe Anutujintā peḡawākjinta yāḡpāḡ tadāpmāḡpāḡ täwat kireḡpewān äma äbori äbori bāmopiken itnayāḡ tāḡo uken itkaḡ apiḡo kon man ba tagwān

* **26:10:** Sam 22:27-29, 86:9, 95:6; Rom 12:1; 1Ko 10:31 * **26:11:** Sam 63:5; 1Ti 6:17-18

man täwetpäñ täwoñärek täyat unita api juku pinen. 2-3 Täñpakan injin ba nanakjiye Yawe Anutujinken äyänutpäñ nadäk bänepjin kuduptä apiño mani täwetpäñ täwoñärek täyat u buraminayän täño uwä Yawe Anutujintä butewaki nadän tamiñpäñ äma äbori äbori bämopiken yän-tawat-pewän kuñkuño uken nanik äneñi tämagut päbä iritjin yäpän tägawäpäñ bian säkgämän itkunjo udegän api itneñ. 4 Yawe Anutujintä kome moräki moräkiken tadäpmäñpäñ tawat kireñpewän kuñkuño täñpäwä u nanik yän-butunpäñ äneñi tämagut yäpmäñ päbä komejinken api tepmañpek. 5 Bureni, kome nanjiyetä yäpmäñpäñ itkunjo uken tepmañjirän injinta api koreneñ. Ude täñjirä Anututä täñpewän nanjiyetä täñpani udegän yärepmitpäñ täñbumbum pähap terak itkan ahän bumbum api täneñ.

6 Täñpäñ Yawe Anutujin uwä injinta ba nanakjiyeta bänepjin täñpidäm tañ tamiñjirän bänep nadäk-nadäkjin kudup ukengän api penen. Ude täñ tamayän täko uwä kome uken täga api itneñ. 7 Ude täñpäñ Yawe Anutujintä tagwän man kudup u iwanjiye inta nadäwäwak täñ tamiñpäñ tadäpmäk täñpani u terak api buramiñ yämek. 8 Ude täñjirän inäwä Yawe gämoriken äneñi kuñatpäñ näkä бага mani apiño täwetpäñ täwoñärek täyat u kudup buramiñpäñ api yäpmäñ kuñatneñ. 9-10 Täñpäñ inä Yawe Anutujin täño бага man ba yänkehäromtak mani Baga Man Kudän Täwani ño gänäñ kudän täwani pätak u nadäñpäñ buramik täñpäñ äneñi bänep nadäk-nadäkjin kuduptagän Yawe Anutujinken-gän pewä pärayän täko uwä Anutujintä täñkentän tamiñjirän imaka imaka ketjintä tänayän

täkaŋ u ba nanakjiye ba yawakjiye ba ketem epänjin kudup ahän bumbum api täŋ yäpmän kwek. Bureni, Yawetä nanjiyeta gäripi nadän yämik täŋkuko udegän inta gäripi äneŋi nadän tamiŋirän täŋbumbum terak api itneŋ.

¹¹ Nadäkaŋ? Baga man apiŋo täwetpäŋ täwoŋärek täyat u bäräpi nämo. Intä täga buramiŋpäŋ tänaŋi.

¹² * Uwä kunum gänaŋ iränpäŋ uyaku ŋode yäneŋ; Netätä päro yäpmän äpä nimänkaŋ nadäŋpäŋ buramine? Upäŋkaŋ ude nämo! ¹³ Ba gwägu udude käda nämo itak unita ŋode nämo yäneŋ; Netätä gwägu irepmit päŋku yäpmän äbä nimänkaŋ nadäŋpäŋ buramik täne? ¹⁴ Nämoinik. Baga man uwä dubinjin-ken-inik itak. In nadäŋpäŋ buramik täneŋta u mejinken ba bänepjinken pewani pätak u.

¹⁵ * Nadäkaŋ? Näk apiŋo imaka gäripi nitek ba irit bureni täwoŋäretat. Upäŋkaŋ kukŋiwä täktäk waki ba kumän-kumän kädet imaka, bok täwetpäŋ täwoŋäretat. ¹⁶ * In Yawe Anutujin bänepjintä iŋitinik täŋkaŋ kädet peŋ tamani siwoŋigän iwatpäŋ бага man, mani kädet ba yänkehäromtak mani nadäŋpäŋ buraminayän täŋo uwä irit säkgämän ahän bumbum täŋpäŋ äbot taŋi pähap api täneŋ. Täŋkaŋ kome korenayän täkaŋ uken päŋku irirä Yawe Anutujintä iron taŋi api täŋ tamek.

¹⁷⁻¹⁸ Upäŋkaŋ bänepjintä Yawe mäde ut imiŋkaŋ mani utpäŋ bänep nadäk-nadäkjin anutu jopiken peŋpäŋ yäniŋ oretkaŋ unita watä epän tänayän täŋo uwä in kuduptagän api paot moreneŋ. Näk

* **30:12:** Rom 10:6-8   * **30:15:** Jon 3:16; 1Jo 5:12   * **30:16:** 1Ko 7:19; 1Jo 5:2,3

apiŋo man ude täwetat. In Jodan ume irepmitpän kome korenayän täkaŋken uken kadäni käroni nämo api itneŋ. ¹⁹ Näk apiŋo kunum bibik yarä u inamiken irit ba kumän-kumän, kon man ba tagwän man unitäŋo kädet kawä tärekta mebäri täwetpän täwoŋärek täyat. Unita in injin ba nanakjiye kuduŋtagän irit täŋo kädet iwatta nadäk kaŋ pewut. ²⁰ * Ude täŋkaŋ Yawe Anutujin bänepjintä nadän imikinik täŋpän mani buramiŋpän ugän kaŋ yäpmän wädawut. Nadäkaŋ? Yawe uwä iritjin bureni unita ude tänayän täŋo uwä Yawetä orajin pähap Abraham Aisak ba Jekop unita kome yämikta yäntärenkuko uken kadäni käroni api it yäpmän kuneŋ.

32

Baga Man 32:36-39

Anutu jopitä täga nämo täŋkentän nimineŋ

³⁶ * Yawetä ämawebeniye kehäromini paoräpän mäyap nämo, yarägän irirä yabänkaŋ butewaki nadän yämiŋpän u gäarak itpän api täŋkentän yämek. ³⁷ Ude täŋpän ŋode api yäwet yabäwek; Näwerut! Intäŋo anutu jopi täŋkentän tamikta yäpmän wädänkuŋo u de? ³⁸ Inä anutu jopi unita naŋimik yämiŋirä tom gakŋi ba wain ume naŋkuŋ. Eruk, anutu jopi unitä akuŋpän täŋkentän tamiŋpän iwan täŋo kädet täŋpipiŋ tamiŋirä käwal!

³⁹ * Nämoinik! In man ŋo nadäwä tärewut; Yawe näk kubägän itat. Näk mädenaken anutu kubä

* **30:20:** Stt 12:7, 26:3, 28:13
Ais 45:5, 22; Jon 8:24; Rev 1:18

* **32:36:** Sam 135:14

* **32:39:**

nämo itak. Näkŋaken gärip terak äma kumäk täkaŋ, ba näkŋaken nadäk terak äma kodakigän it täkaŋ. Täŋkaŋ näkägän äma yäpa wawäpäŋ äneŋi näkägän yäpa-tägak täkaŋ. Ude täk täyat uwä äma kubätä näkŋo kädet täga nämo täŋpipiwek.

34

Baga Man 34:1-12

Moses kumbuk

¹ Mosestä Moap awaŋ penpen Jeriko yotpärare kukŋi Nebo pom terak äromaŋ eruk Pisga pom terak äronkuk. Äro irirän Yawetä Gileat kome unitä päŋku kome tärek-tärek wäpi Dan u kudup iwonaŋrenkuk. ² Iwonaŋrenpäŋ Naptali kome, ba Efraim Manase äbot täŋo kome ba Juda äbot täŋo kome it päŋku Mediterenian gwägu pähap täretak u kudup iwonaŋren moreŋkuk. ³ Ukät Negev kome jopi ba Jodan awaŋ, Soa yotpäraretä päŋku Jeriko täretak u kudup kaŋ moreŋkuk. Jeriko uwä bihä päya komeni yäŋ iwerani. ⁴ * Ude iwonaŋrenpäŋä Yawetä ŋode iwetkuk; Näk kome ŋo Abraham, Aisak, Jekopta yämikta yäŋkehärom taŋpäŋ ŋode yäwetkut; Kome uwä intäŋo äbekjiye orajiyeta api yäniŋ kirewet yäŋ yäwetkut. Eruk, näk nadäŋ gamiŋira dapunka-tägän kome ŋo käyan. Upänkaŋ bureni nämo api kwen.

⁵ Yawetä ude iweränpäŋ ätu itkaŋ Yawe täŋo epän äma Moses uwä Moap kome uken kumbuk, Yawetä iwetkuko udegän. ⁶ Kumänjirän Yawetä Moap kome Betpeo yotpärare kukŋi käda awaŋ uken äneŋkuk. Täŋpäkaŋ kadäni unitä it

* 34:4: Stt 12:7, 26:3, 28:13

yäpmän äbäkamänken noken äma kubätä Moses änenkuko u nämo kaŋkuŋ. ⁷ Täŋkaŋ Moses dapuri nämo bipmän urirän ba kehäromini nämo paorirän obaŋ 120 ude täreŋirän kumbuk. ⁸ Kumänjirän Isrel ämawebe Moap awaŋ uken itkaŋ Mosesta konäm butewaki täŋ yäpmän kuŋjirä kepma 30 ude täreŋirän peŋkuŋ.

⁹ Täŋpäkaŋ komeni yäpmäkta Mosestä Nun täŋo nanaki wäpi Josua iwoyänkuko unita Anututä Josuata nadäk taŋi imiŋkuk. Unita Isrel ämawebe Josua täŋo man buramiŋpäŋ imaka kudup Yawetä Moses yäntäreŋ imiŋkuko udegän täŋkuŋ.

¹⁰ * Täŋpäkaŋ kadäni unitä it yäpmän äbäkamänken Isrel ämawebe bämopiken profet kubä Moses udewani kubä nämo itkuk. Moses kenta Yawe uwä kowat kawän täŋpäŋ yäŋpäŋ-nadäk tak täŋkumänonik. ¹¹ Ba Yawetä Moses uwä iwet-pewän Isip komeken päŋku kudän kudupi mebäri mebäri Ferokät epän ämaniye ba Isip nanik kuduptä kaŋpäŋ nadäk takta täŋkuk. ¹² Ba Isrel ämawebe iŋamiken kudän kudupi kehäromi nitek Mosestä kwawak pewän ahänjirä kaŋkuŋo u äneŋi profet kubätä nämo täŋkuk.

---

* **34:10:** Kis 33:11

Anutu Täŋo Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5